

Урок «Стоп булінг» (для учнів 9-11 класів)

Мета: вироблення нульової толерантності до проблеми булінгу, розвиток співчутливого ставлення до жертв насилля, навички надання і отримання допомоги

Тривалість: 45 хв.

Обладнання і матеріали:

- комп'ютер, проектор для перегляду відео;
- фліпчарти (ватмани) та маркери для роботи в групах;
- відеоролики (1-2) для різних вікових груп;
- папір, олівці або ручки
- роздаткові матеріали (буклети, плакати, наліпки, карточки для комунікації)

План уроку

1. Вправа «Метод розстановки сил» (зробити на перерві перед початком уроку)
2. Перегляд відеороликів про булінг (10 хв.)
3. Обговорення теми (15 хв.)
4. Робота в групах «Розробка стратегії боротьби з булінгом» для (10 хв.) та презентація групової роботи (по 5 хв.)
5. Підведення підсумків заняття та запрошення приєднатися до флешмобу #булиторукруто (5 хв.)

Метод розстановки сил

Виконує працівник ГТУЮ. *Перед початком уроку попросить кожну дитину на аркуші паперу написати прізвища чотирьох дітей, з якими вона хоче сидіти поруч за партою. А також прізвище того, кого вона вважає своїм найкращим другом. Отриману інформацію передайте вчителю. Коли вчитель проаналізує результати, то легко помітить, кого з дітей «забули», не згадали зовсім. Цей метод має назву «розстановка сил». Завдяки йому можна дослідити комунікацію в колективі й дізнатися, хто в класі жертва, хто агресор, хто є неформальним лідером, а від кого відвернулися однолітки.*

Доповідач (заходить до класу, де сидять учні, і коли всі зайдуть до класу – зачиняє двері і на дверях вішає плакат з червоним знаком «STOP БУЛІНГ»): Відтепер наш клас – зона, вільна від булінгу. Ми ж не впустимо злих булі до класу, правда?

(Представляється і починає урок): Доброго дня! Мене звати..., я І сьогодні ми з вами поговоримо про булінг. Як ви вважаєте, що таке булінг (цькування)?

(просить дітей пояснити, як вони розуміють поняття «булінг»).

Так, дійсно, кожен з вас має рацію. Якщо підсумувати усе що ми сказали, виходить, що булінг – це агресивна і вкрай неприємна свідома поведінка однієї дитини або групи дітей стосовно іншої дитини, що супроводжується фізичним і психологічним тиском.

Я пропоную нам подивитися декілька відеороликів, в яких розповідається про шкільний булінг і побачимо, як же він виглядає. Адже деколи ми можемо навіть не розуміти, що те, що відбувається з нами – це булінг.

(дивляться відеоролики)

Обговорення теми

Доповідач: Отже, щойно ми з вами переглянули два відео-ролики, які висвітлюють проблему булінгу серед школярів. Далі пропоную обговорити підняті в мультфільмах теми та трохи більше дізнатися про таке явище, як булінг.

Ситуація з булінгом в Україні доволі невтішна. Статистика свідчить, що 67% дітей стикалися з булінгом в тих чи інших проявах (були жертвою або свідком), а 40% постраждалих від цькування ні з ким не ділилися проблемою і не зверталися за допомогою.

Види булінгу досить різноманітні:

- ✓ Фізичний (завдання ударів, штовхання, пошкодження або крадіжка власності)
- ✓ Економічний (крадіжки, пошкодження чи знищення одягу та інших особистих речей жертви, вимагання грошей тощо).
- ✓ Психологічний (обзивання, глузування або висловлювання, якими ображається стать, раса або національність, виключення інших із групи чи розповсюдження пліток або чуток)
- ✓ Сексуальний (принизливі погляди, жести, образливі рухи тіла, фотографування та відеозйомки у переодягальнях, сексуальні погрози та жарти).
- ✓ Кібербулінг (образливі повідомлення з погрозами, відредаговані фотографії, блокування акаунтів, навіть шантаж).

Багато хто не надає булінгу вагомого значення. Але насправді це не просто пустощі або грубість, а особлива форма взаємин, яка за відсутності своєчасної реакції переростає в насильство. А фізичне насильство є злочином, за вчинення якого настає кримінальна відповідальність.

Кримінальна відповідальність за умисне нанесення тяжких та середньої тяжкості тілесних ушкоджень настає з 14 років, і за це передбачено покарання у вигляді обмеження чи навіть позбавлення волі. Якщо дитина не досягла 14 років і завдала серйозних тілесних ушкоджень іншій дитині, адміністративна відповідальність покладається на батьків.

Але самим покаранням за фізичне насильство неможливо охопити усі аспекти булінгу як такого. Наприклад, наразі неможливо покарати дітей, які ігнорують, бойкотують чи цькують їхнього однокласника. Попри це, шкільне цькування спричиняє небезпечні довготермінові психологічні наслідки – низька самооцінка, самотність, відсутність почуття безпеки, депресія і навіть спроби суїциду.

У світі багатогранний досвід щодо покарання за булінг. Наприклад, у Канаді в одній із провінцій штрафи накладають навіть на свідків цькування, які не розповіли про ці факти відповідальним особам або тим, хто може втрутитися у ситуацію.

Нещодавно в Верховну Раду України було внесено законопроект, яким пропонується законодавчо закріпити поняття булінгу та встановити відповідальність за булінг, а також за приховування випадків булінгу вчителями та керівництвом шкіл у вигляді штрафу. Автори документу підкреслюють, що в Україні наразі серед підлітків у

зкладах освіти поширене явище булінгу, що виражається у психологічному тиску, жорстокому ставленні, фізичному насильстві, агресії, тощо.

Доповідач: Як ви вважаєте, чому діти стають агресорами?

(попросить дітей пояснити їхню думку і підводить)

Причинами частих проявів агресії та цькування інших дітей можуть бути бажання звернути на себе увагу, мати авторитет серед однолітків; потерпання від насильства у власній сім'ї; психологічна схильність до агресії, нездатність контролювати свій гнів; в окремих випадках – самозахист, побоювання стати жертвою булінгу з боку інших.

Право на захист дітей від булінгу регламентується як на міжнародному рівні, так і на рівні держав. Так, згідно з **Конвенції ООН про права дитини**, дитина має право на захист від незаконного посягання на її честь і гідність. **Конституція України в статті 52** передбачає наявність у дітей рівних прав незалежно від походження, а також від того, народжені вони у шлюбі чи поза ним. Водночас **Закон України «Про охорону дитинства»** гарантує дітям право на захист від усіх форм насильства – фізичного і психічного, образи, недбалого і жорстокого поводження з нею. Це ж саме право та безпечні умови навчання гарантоване учням і в **Законі України «Про освіту»**. Під час перебування дитини у школі реалізацію цього права забезпечує школа.

В кожній країні існують свої власні методи боротьби з булінгом. До прикладу, Уряд Австралії реалізує програму Bullying No Way у школах країни. Вони розроблені також мобільні додатки для дітей різного віку, які вчать емпатії та надають поради щодо протидії булінгу. А в середній та початковій школах Китаю було розпочато кампанію з протидії булінгу, в рамках якої у школах будуть створені комісії з протидії булінгу. Вони займатимуться попередженням та розслідуванням випадків булінгу; також буде встановлено покарання за різні види булінгу. Найефективнішим інструментом боротьби з булінгом в Великобританії визнано «очну ставку» агресора з жертвою за участю медіатора (психолога або педагога).

Отже, про проблему булінгу в Україні ми поговорили. Далі ми пропонуємо перейти до роботи в групах. Зараз ми з вами спробуємо розробити стратегію протидії булінгу.

Розробка стратегії боротьби з булінгом

(Доповідач ділить учнів на 4 групи. Кожній з них дається фліпчарт (ватман) та маркери і пропонується придумати, що можна робити для того, щоб побороти булінг на різних рівнях.)

Група 1 «Як заходи з протидії булінгу можна впровадити на рівні держави?»
(державна влада)

Група 2 «Які заходи з протидії булінгу можна впровадити на рівні школи (керівництво, вчителі)»

Група 3 «Які заходи з протидії булінгу можна впровадити на рівні класу (всередині)»

Група 4 «Які заходи з протидії булінгу може робити кожен учень (індивідуально)»

(Учні обговорюють тему та записують найдоцільніші на їх думку заходи. Після того, як завдання буде виконане, представник від кожної команди презентує роботу групи.)

Підведення підсумків

Доповідач: Сьогодні ми з вами поговорили про дуже гостру і важливу проблему суспільства.

Хочу сказати найголовніше: ми всі – учасники процесу булінгу, чи як агресор, чи як жертва, чи як спостерігач. І ми маємо про це говорити, маємо діяти, а не стояти осторонь. Тому запрошуємо всіх приєднатися до всеукраїнського флешмобу в соц мережах і показати всім, що - **#булитинекруто**. Зовсім не круто! Буде набагато ліпше, якщо люди замість булінгу робитимуть щось добре один для одного.

(Доповідач розповідає дітям, як можна долучитися до флешмобу).